

PROJEKTO METODO TAIKYMAS IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOJE: KĖDAINIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „ŽILVITIS“ PATIRTIS

Danutė Bernatavičienė, Jurgita Vanckavičienė

Kėdainių lopšelis-darželis „Žilvitis“

El. paštas: danute.berna@gmail.com

Įvadas

Pedagoginio proceso vaikų darželyje kokybei esminės reikšmės turi pasirinkti darbo metodai. Projekto metodo taikymas ikimokyklinio ugdymo procese – tai vienas iš vaikų ugdymo būdų, skatinančių aktyvią ugdytinių veiklą. Projektinė veikla yra prasinga ugdymo sistemos dalis, organizuojama taip, kad būtų sąmoningai orientuota ieškoti atsakymų į klausimus, kurie gali iškilti vaikams, tėvams, pedagogams. Projekto metodo tikslas yra daugiau sužinoti apie pasirinktą temą, o ne išgirsti jau auklėtojo parengtus atsakymus. Projektinės veiklos taikymas ikimokyklinio ugdymo įstaigose didina vaikų pasitikėjimą savo intelektualiniais sugebėjimais, stiprina smalsumą ir norą tobulinti jau turimą patirtį. Projektai suteikia vaikams galimybę tapti tyrėjais, atrasti ir suprasti.

Ekologinis ugdymas svarbus ne tik mokyklose, bet ir ikimokyklinėse įstaigose. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos dažnai vaikams yra pirmas žingsnis pažinimo link, kai mažieji ima atrasti pasaulį, po truputį tyrinėti, suprasti gamtos reiškinius.

Sąlytis su gamta, jos pažinimas ugdo gėrio, doros suvokimą, skatina ne tik imti ir naudoti, bet ir tausoti, saugoti, padėti mažesniems už save.

Ekologinis ugdymas nėra pavieniai projektai. Tai nuoseklus procesas, per pažinimą ir asmeninę patirtį ugdantis meilę gamtai. Tik tai, ką gerai pažįstame, gerbiame ir saugome. (G. Gurevičiūtė ir kt., 1997)

Sena tiesa byloja: „Vanduo – gyvybės šaltinis“. Vandenynei, ežerai, upės, ledynai – vanduo dengia daugiau nei 70% Žemės paviršiaus (J. Billioud, 2008). Kovo 22 d. minima Pasaulinė vandens diena. Ją 1992 metais inicijavo Jungtinių Tautų Generalinė asamblėja. Nuo 1993 metų pradėta švęsti Pasaulinę vandens dieną globoja UNESCO. Kiekvienais metais šiai dienai išrenkamas šūkis, atspindintis pasaulinę vandens problematiką. 2011 metų šūkis skamba taip: „Vanduo kiekvienam miestui“. Šiuo šūkiu tikimasi atkreipti dėmesį į gėlo vandens svarbą ir eikvojamus resursus.

Kėdainių lopšelyje-darželyje „Žilvitis“ veikia jaunųjų miško bičiulių tuntukas „Žilvičiukai“. Ugdytiniai nuosekliai keliauja gamtos pažinimo taku, skatinami pažinti, suprasti ir atkreipti dėmesį į aktualiausias šiandienos ekologijos problemas. Vyko projektai „Medžiai – mano draugai“, „Aš noriu švarios Lietuvos“ (šiukšlių rūšiavimas), „Paukščių globa žiemą“, „Kai sotus, tai ir šaltis nebaisus“, „Nauji namai paukšteliai“, „Mano augintinis“, „Vanduo – gyvybės šaltinis“.

Projekto charakteristika

Edukacinis projektas „Vanduo – gyvybės šaltinis“ – tai kvietimas ugdytiniams, jų tėveliams bei įstaigos pedagogams atsilipti į šūkį, sužinoti kuo daugiau apie vandenį. Pokalbiuose ir diskusijose su vaikais ir jų tėveliais išsiaiškinome, kad vaikai turi nepakankamai žinių apie vandens savybes, mažai geria vandens, nemoka taupyti, galvoja, kad geriamojo vandens turime, kiek norime, ir pan.

Projekto tikslas – palaikyti ir skatinti natūralų domėjimąsi vandeniu, tyrinėti vandens savybes atliekant įvairius bandymus, atskleisti vandens tausojimo svarbą.

Projekto realizavimas

Veikla vyko dviem etapais: vanduo, jo savybės, panaudojimas ir vandens užterštumas, resursai.

Vaikai stebėdami gaublių, žemėlapių ir pedagogo paruoštą vaizdinę priemonę (plakatas) aiškinosi, kiek žemėje yra vandens. Jie pastebėjo, kad dominuoja mėlyna spalva, kuri vaizduoja vandenį. Palyginę vandens ir žemės plotus, išsiaiškino, kad vanduo dengia didelę dalį žemės paviršiaus. Ši veikla padėjo vaikams suprasti, kodėl žemė vadinama žydraja planeta, ir sužinoti, kad vanduo dengia daugiau nei 70% žemės paviršiaus.

Ugdytiniai atliko bandymus, padedančius išsiaiškinti vandens savybes. Stebėdami, uosdami vandenį nustatė, kad tai bespalvis ir bekvapis skystis. Šaldydami ir šildydami vandenį išsiaiškino jo būsenas: skystąją (tai, kas teka iš čiaupo), kietąją (šaldant sušąla į ledą) ir garus (kaitinant garuoja).

1 pav. Skaniausias vanduo

1 bandymas. Ant žvakės liepsnos kaitino uždengtą indelį su vandeniu. Stebėjo lašelius ant dangčio. Vaikai pasakojo, jog ir namuose verdant iš puodo kyla garai. Tai tas pats garas, pavirtęs vandens lašais ant dangtelio. Prieta išvada, kad nuo šilumos vanduo

garuoja. Taip būna ir gamtoje: dieną saulė įšildo vandenį, vakare pakyla rūkas. Kildamas aukštyn jis susijungia į debesį ir lyja. Vaikai inscenizavo pasakėlę „Lašiuکو kelionė“.

2 bandymas. Vaikus nustebino vandens savybė plėstis, mažėjant temperatūrai. Atliko tai patvirtinantį bandymą; į stiklinę įpylė vandens ir flomasteriu pažymėjo ribą ties vandens paviršiumi. Nakčiai pastatė į šaldiklį. Ryte pastebėjo, kad ledas stiklinėje užima daugiau vietos nei vanduo, iš kurio jis susidarė.

3 bandymas. Matavo vandens temperatūrą liedsdami ranka, termometru. Aiškinosi, kad iš čiaupo tekantis karštas vanduo yra kaitinamas iki tam tikros temperatūros. Vandenį naudojo kaip tirpiklį, jame tirpdė druską, cukrų. Guašo dažais dažė vandenį įvairiomis spalvomis.

2 pav. Eksperimentas „Kiek lašelių?“

4 bandymas. Vaikai skaičiavo:

- kiek lašelių vandens telpa šaukšte,
- kiek šaukštų vandens telpa 0,5 litro stiklainyje,
- kiek stiklinių vandens telpa 2 litrų inde.

5 bandymas. „Skęsta – neskęsta“ .

Vaikų ginčai ir spėliojimai, kas skęsta, o kas ne, paskatino tai išbandyti grupėje esančiame dideliame dubenyje su vandeniu. Į jį vaikai dėjo įvairius daiktus. Plukdė pagaliukus, riešutų kevalus, laivelius, kaladėles, sąvaržėles, akmenukus ir t. t. Tik bandymais buvo pagrįstos arba paneigtos vaikų išsakytos mintys.

Ugdytinių pasakojimai iš savo patirties temomis: „Aš ir vanduo, mūsų draugystė“, „Vandens panaudojimas buityje“. Parengta videomedžiaga, iš kurios vaikai sužinojo, kad

vandenį naudojame kasdien pačioms įvairiausioms reikmėms: gerti, gaminti valgyti, praustis, skalbti ir dar tūkstančiams kitų dalykų.

3 pav. Vanduo – būtina medžiaga gyvybei egzistuoti

6 bandymas. Ar visas vanduo tinkamas gerti?

Pradėjus pokalbį apie šaltinio vandenį, minėta, jog nuo neatmenamų laikų žmonės garbino šaltinius ir tikėjo, kad daugelis jų turi ypatingų galių. Dažnai šaltinių vandeniu, ypač mineralinių šaltinių, buvo ir iki šiol tebėra gydomos įvairios ligos. Vaikų buvo paklausta, ar jie žino, iš kur yra šaltinio vanduo. Daugelis atsakė, jog iš parduotuvės. Tuomet pradėta aiškintis, kur vanduo randamas, ar pakankamai švarūs ir neužteršti šaltinių vandenys Lietuvoje. Vaikams rodyta videomedžiaga apie šaltinius Lietuvoje. Pasiūlyta namuose paklausti tėvelių, senelių apie jiems žinomus ar arčiausiai namų esančius šaltinius. Vaikai kartu su tėvais užrašė Lietuvos šaltinių pavadinimus, ieškojo mitų, legendų apie šaltinių galias ir pasakojo. Su ugdytiniais pagamintas rajono „žemėlapis“, kur randamas šaltinio vanduo. Suorganizuota išvyka į Babėnų mišką prie šaltinio.

7 bandymas. Ar visas vanduo tinkamas gerti?

Atliktas bandymas su sniegu, padėjo vaikams sužinoti, jog ne visas vanduo yra tinkamas gerti. Ugdytiniai aiškinosi, kas teršia vandenį. Vaikai kaip pavyzdžius minėjo laivus, iš kurių išsilieja nafta, žūsta daug gyvūnijos ir augmenijos, išsiaiškino, kad vandens kokybė ir užterštumas turi įtakos žmogaus sveikatai.

Kalbėjome, diskutavome apie vandens užterštumą, jo pavojų žmogaus sveikatai. Atlikome nitritų ir nitratų tyrimą su šulinio, vandentiekio ir šaltinio vandeniu.

4 pav. Vandens nitratų tyrimas

Vaikai atliko užduotį namuose – iš spaudos leidinių iškirpo informacijos apie įvairius atvejus, kai buvo užterštas vanduo.

5 pav. Plakatas „Vandens teršėjai“

Pokalbis. Ar vandens turime kiek norime?

Toks klausimas buvo užduotas vaikams. Tuomet demonstruotas videofilmukas apie šalis, kuriose jau trūksta geriamojo vandens. Visi buvo nustebę, kad jį reikia parsinešti ir tam sugaišti net keletą valandų.

Atlikta anketinė apklausa ugdytinių tėvams ir bendruomenei. Buvo pateikti klausimai:

- Ar geriate vandentiekio vandenį?
- Kokį vandenį dažniausiai vartojate maistui ar gėrimams ruošti?
- Ką vartojate dažniau: vandenį ar gaiviuosius gėrimus?

Atsakymai patys įvairiausi. Tačiau dažniausia suaugusieji pasitiki vandentiekio vandens kokybe, jį geria ir naudoja maistui. Dažniau atsigaivinti vartoja taip pat vandenį. Atliktas eksperimentas, kuriame dalyvavo 60 priešmokyklinio amžiaus vaikų.

Eiga. Ant stalo buvo pastatyta trijų rūšių gėrimų: vandens, sulčių ir limonado. Greičiausiai vaikai išgėrė limonadą ir sultis.

Vaikai mažai vartoja geriamojo vandens. Jiems skaniau gerti saldintus gaiviuosius gėrimus.

Sklaida. Tėvams ir bendruomenei pateikta informacija „Kaip tausoti vandenį“ (Nojaus laivas, ekologinis ugdymas mokyklose), kurią jie papildė savo idėjomis, pvz., išskalavus drabužius (skalbian rankomis) vandenį naudoti grindims plauti, gėlėms laistyti naudoti lietaus vandenį ar ištirpdytą sniegą, sode nuplovus vaisius, daržoves, vandenį naudoti augalams laistyti ir kt.

Informacija grupių stenduose „Vanduo – sveikatos šaltinis“.
Lankstinukas „Vaikų grūdinimas vandeniu“.

Apibendrinimui: Vaikai sužinojo, kad vanduo dengia tris ketvirtadalius žemės paviršiaus. Jūros ir vandenynai sudaro 97% viso pasaulyje esančio vandens, o 2% įkalinti ledynų.

Įvairiapusiškas vandens tyrimas vaikams atvėrė daugiau galimybių pažinti vandenį. Tyrimų, bandymų ir žaidimų metu vaikai, naudodamiesi įvairias pojūčiais, plačiau susipažino su vandens savybėmis ir jo reikšme. Suprato, kad vandenį reikia taupyti ir mylėti ne tik darželyje, namuose, bet ir visoje aplinkoje. Išsiaiškinome, kad vandens kokybė ir užterštumas turi įtakos žmogaus sveikatai, kad grūdintis vandeniu smagu ir malonu.

Vaikai dailės raiškos priemonėmis atskleidė vandens savybes, jo reikšmę gamtai, žmogui, jo gyvybingumą ir jėgą. Vyko dailės darbėlių konkursas – paroda Kėdainių miškų urėdijoje „Vanduo – gyvybės šaltinis“. Darbai, kuriuose geriausiai atsispindėjo vandens tematika, apdovanoti padėkos raštais.

Literatūra

- Billioud J. M. (2008). *Apsaugokime Žemę*. Vilnius.
Bagdonaitė R. (2006). *Ką papasakojo lašiukas*. Kaunas.
Bagdonaitė R. (2006). *Lašiuko kelionė*. Kaunas.
Gurevičiūtė G., Lekevičius E., Galkutė L., Motiejūnienė E. (1997). *Nojaus laivas*. Vilnius.
Prieiga per internetą <http://www.technologijos.lt/p/spausdinti?name=S-22543> (žiūrėta 2011 01 25).

Summary

THE IMPLEMENTATION OF THE PROJECT APPROACH IN THE PRE-SCHOOL INSTITUTION

Danutė Bernatavičienė, Jurgita Vanckavičienė
Kedainiai Nursery-Kindergarten „Zilvitis“, Lithuania

The use of the project approach in the process of pre-school education enables learners' active participation. The aim of the research is to find out more about the chosen topic but not to hear the teacher's prepared answers in advance. The projects give children the opportunity to become researchers, discover something new and become aware of it.

Ecological education plays a significant role in the pre-school institutions. It is a consistent process that refers to organized efforts to teach about how natural environments function and, particularly, how human beings can manage their behavior in order to [live sustainably](#). Only what we know well we respect and protect (G.Gurevičiūtė,1997).

World Water Day is held annually on 22 March as a means of focusing attention on the importance of freshwater and advocating for the sustainable management of freshwater resources. An international day to celebrate freshwater was recommended at the 1992 United Nations Conference on

Environment and Development (UNCED). The United Nations General Assembly responded by designating 22 March 1993 as the first World Water Day

In Kėdainiai nursery „Žilvitis“ a youthful club „Žilvičiukai“ is at work. The project called „Water –the source of life“ was organized.

The educational project "Water - the source of life" is an invitation to youngsters, their parents and teachers to respond to the institution's motto and learn more about water. The aim of the project - to support and promote interest in natural water, explore the quality of water carrying out various tests and reveal the importance of water conservation.

The activities were divided into 2 stages: water, its qualities, usage and water pollution, resources. Children had to fulfill various tasks. With the help of a map, a globe and prepared visual aids children tried to find out the amount of water on the earth. The pupils carried out several tests in order to determine the qualities of water. They draw a conclusion that water is colourless and scentless liquid. While cooling and heating water they found its physical characteristics: solid state, ice, and gaseous state (water vapor or steam).

A diverse water research allowed children to understand the characteristics of water better. Children were able to explore water using various forms of games and experiments. The pupils realised that water should be protected and used in moderation not only in the nursery, at home but throughout the environment too. Children found out that the quality of water and pollution may cause health problems and conditioning with water could become a pleasure.

Key words: project approach, ecological education, water as the source of life, pre-school education.

EUROPOS MOKOMIEJI SCENARIJAI IR TECHNOGINĖ STRATEGIJA ATEITIES MOKYKLAI

Virginija Birenienė

Klaipėdos Simono Dachso progimnazija

El. paštas: virginija.bireniene@gmail.com

Eugenijus Kurilovas

Švietimo informacinių technologijų centras, Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos institutas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas

El. paštas: eugenijus.kurilovas@itc.smm.lt

Įvadas

iTEC (*Innovative Technologies for an Engaging Classroom*) – tai Europos projektas, kuris tiria, kaip pripažintos ir naujai atsirandančios technologijos gali būti efektyviai taikomos ugdyme per ateinančius penkerius ar dešimt metų (iTEC, 2012). Tai yra stambiausias kada nors vykdytas el. mokymosi projektas, finansuojamas pagal ES 7-ą bendrąją mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programą (Kurilovas, 2012; Kurilovas ir kt., 2012; 2011). Projekto metu kuriama ir išbandoma ateities mokyklos vizija.